

: Posamezna številka 6 vinarjev :

JUTRO — vsak dan — tudi ob nedeljah in praznikih — ob 8. uri, ob ponedeljkih ob 10. uri. — Naročnina znaša: v Ljubljani v upravnih mestih K 1.20, s dostavljanjem na dom K 1.50; s pošto v mestih K 1.30, v pokrajini K 1.40, v tujini K 1.60. Za inostranstvo celotno K 2.00. Telefon številka 303.

JUTRO

NEODVISEN POLITIČEN DNEVNIK.

: Posamezna številka 6 vinarjev :

Uredništvo in upravnništvo je v Frančiškanski ulici 8. Dopisi se pošiljajo uredništvu, naročnina upravnništva. Ne frankirana pisma se ne sprejemajo, rokopisi se ne vračajo. Za oglase se plača: peti vrsta 15 v, četrta 20 v, tretja 30 v, druga 40 v, prva 50 v. Pri večkratnem oglaševanju popust. Za odgovor je priložiti namko. Telefon številka 303.

Ali je nevarnost minula?

Iz izjav merodajnih oseb v Nemčiji in Angliji v obeh parlamentih je razvidno, da je manjkalo samo za las, da v preteklem poletju ni došlo do velike evropske vojne, ker o tem ni nobenega dvoma, da bi sodelovale v vojnem konfliktu med Nemčijo z ene strani Anglije z druge strani, vse evropske velike sile in tudi mnoge manjše države.

Te izjave so vplivale kot bombe in evropski narodi. V minulem poletju niso vedeli v kaki velikanski nevarnosti se je nahajal evropski mir, so strmeli pri razkritjih, ob enem so si pa oddahnilo in rekli v sebi: hvala bogu, da se je nevihta, ki se je pri pravljala, šla mimo nas in nam ni napravila nobene škode.

Ali prežgodaj je še, da bi si kdo oddahnil, češ, sedaj je mir zasiguran, Nemčija in Francija sta se v marokanski zadevi pobotali in sedaj je mir zasiguran in nevarnost odstranjena. Tako veselje je res prežgodnje, ker odstranjen je samo neposredna nevarnost, mir je zasiguran za sedaj, za gotovo krajšo ali daljšo dobo, evropska vojna je odgodena, nikakor pa ni sklenjen kak definitivni mir, niti sprotne, vojne priprave se vršijo na vseh straneh še z večjo vnetostjo in ne bomo dolgo čakali, da se zgodi ono, kar se je v minulem poletju skoraj zgodilo.

Vojna nastane radi rivalstva med Nemčijo in Anglijo in radi starega sovraštva med Nemčijo in Francijo. Francozi se hočejo maščevati radi stramote, ki so jo doživeli l. 1871. Anglija hoče pa Nemčijo premagati in s tem osliniti še predno bo ta imela dosti močno brodogradje, da bi se moglo z uspehom meriti z angleškim brodogradjem.

In Nemčija svoje brodogradje vedno pomnožuje! Seveda pomnožuje sorazmerno tudi Anglija svoje brodogradje, ali enkrat mora biti konec tega tekmovanja in v Londonu mislijo, da se mora končati najzgodnejše na ta način, da pride čemprej do oboroženega konflikta; zato so Angleži letos tako odločno podpirali Francoze in zato jih bodo podpirali tudi v bodoče, ker Francozi njihovi naravni zavezniki.

Anglija ima razen tega dobrega zaveznika v Rusiji, zaveznici Francije. Nemčija ima pa na svoji strani samo Avstro-Ogrsko, ki pa nikakor ne bi mogla poslati svojih zaveznikov niti polovice svoje armade, ker bi morala vuvati svoje južne meje in bodočnost Nemčije res ne bo prijetna in ravno tako niti bodočnost Avstro-Ogrske, ki bo morala krvaveti za Nemčijo in skupaj z njo trpeti.

Zveza z Nemčijo je za narode Avstro-ogrsko monarhije zelo nevarna in škodljiva. Avstrijski Nemci se sicer zaničljivo in odkritosrečno zavzemajo in navdušujejo za njo, češar jim niti ne moremo zameriti, ker ako bodo oni krvaveli ne za nemštvo, za moč

in ugled Nemčije in vsega nemškega naroda, ali za koga bodo krvaveli — avstrijski Slovani? Ali se oni morejo navduševati za zvezo, od katere bodo imeli samo škodo in nobenih koristi?

Tu vendar ni med avstrijskimi Slovani proti zvezi z Nemčijo onega odgovora, ki bi ga oni morali pokazovati, ako bi hoteli braniti svoje interese. Ali avstrijski Slovani si ne upajo imeti o zunanji politiki države drugačnega mnenja, kot ga ima minister zunanjih del in zato bomo Slovani še imeli priliko — bojevati se za Nemčijo in nemštvo!

Profesor Masaryk na predni mladini.

Dne 15. vel. srpana 1911 je govoril profesor Masaryk na manifestacnem zborovanju na shodu naprednega dijaštva in slovaške mladine v Hodoninu o „Naprednem stališču slovaške mladine“. Bil je to govor, izpregovorjen na naslov mladine in na mesto, ki je učenjaku ter politiku vzbujalo mnogo osebnih spominov. Toda če je bilo to govorjeno samo mladini in zlasti dijaštvu, ni bil to samo govor le za mladino. Profesor Masaryk je izpregovoril o najaktuelnejših vprašanjih slovaškega življenja sploh, o bistvu naprednega prepričanja, o razmerju napram klerikalizmu, o verskem vprašanju, o političnem delovanju, izpregovoril o stvareh, o katerih si mora biti na jasnem vsak napreden inteligent.

Podajamo njegov govor v slovenskem prevodu po stenografskem zapisniku „Časovega“ poročevalca:

„Pozdravi, katere sem tu slišal, so mi vzbudili spomine na moja mlada leta tu v Hodoninu. Bil sem rojen dve leti po revolucionarnem letu 1848. Kateri je bila odpravljena kmečka tlaka in desetina, toda prvi spomini segajo v dobo, ko je bilo tlačanstvo po zakonu sicer odpravljeno, pa je v resnici trajalo še naprej, posebno tu na cesarskih posestvih, kjer je moj oče služil svoj kruh. Vse gospodarstvo je bilo naturalno, t. j. deputat, in vse vodstvo je bilo odvisno od samolastnosti nekaj uradnikov, ki so vodili vse v nemščini. Spominjam se, kako se je tudi moj oče, Slovák, moral še učiti nemški, da bi ne izgubil kruha, kako smo morali mledovati urade, da bi mi dovolili iti študirat na hustopeško realko. Spominjam se, kako se je tu govorilo, kadar je bil tu cesarski lov, kot bi pomenil za okolico napočitev novih časov, čeprav se je dosti pogosto ponavljalo. Spominjam se posebno na en prizor. Po lovu je bilo kosilo nekje v gozdu za Hodoninom za visoko gospodo, in od te mize so podajali drobtinice Slovakom-gonjačem, in ostalo mi je v spominu: kako so se ruvali za kosček mesa, ker je bil s cesarske mize, in kako so se ravsali za nekaj, češar niso še nikoli videli in jedli, bili so to makar“

*) Masaryk je doma iz Hodonina.

roni, posvečeni od cesarske mize. Putili so se za to, kot zverine. Ne maram razlagati, kako sem bil že tedaj kot dečko užaljen; ker sem te prizore videl večkrat, sem rastle in bil vzgojen proti tej gospodarsko-socialni sužnosti. Vsi (današnji) govorniki so povdarjali gospodarski pomen kulturnega dela na Slovaškem. Mogel bi Vam povedati, kako sem rastle in deloval v konkordatni in pokonkordatni šoli v Čejkovicah, kjer je imel odločilno besedo o vsi šolski vzgoji gospod dekan, kar sem skušal tudi na sebi, ko sem nekoč razlagal, da solnce stoji in zemlja se suče. To je anekdota, ki pa dokazuje, kakšna duševna sužnost je to bila. Danes, čez petdeset let je Hodonin z okolico vred že naprej. Nikdar se mi ni niti sanjalo, da bi tu narodna in kulturna zavest kdaj tako napredovala, kot je v resnici. Tudi jaz pozdravljam vaš shod. In je čisto naravno, da se rojaki ožje okolice združujejo, seve da bo pa krajevna zveza imela tudi celoto na misli. Je to, kot se pravi v politiki: centralizacija in avtonomija, oboje mora biti v harmoniji. Torej Slovák in Čeh.

Sam se čutim Čeha in Slovaka. In zato, ker sem to sam v sebi predelal in preživel ter so spomini na ta kraj za vedno vplivali na moja dela bolj, kot sem si bil tega v svesti, pozdravljam to krajevno organizacijo, ki hoče delovati za vso celoto. Ne boste samo uživali prirode, se zabavali z narodnimi šegami in kroji, temveč iščite tudi slovaško dušo — i v sebi! A to pomeni, da morate delovati gospodarsko, socialno, pravno, sploh kulturno, in da morate delovati tudi glede vprašanj, ki ravno sedaj po Moravskem razburjajo marsikoga, v verskem in cerkvenem vprašanju. Obracem se tu glavno na vseučilišnike, dijaške sploh: v svojem pozivu na shod imate tudi, da imam govoriti o naprednem stališču slovaške mladine, delati bi o dolžnostih, in čitam o zaostaliosti našega ljudstva, dobro vemo, da je eden glavnih vzrokov tega klerikalizem. Vprašam vas, ali je res, kar pravite dalje, da hočete s tem shodom dostojno pokazati svoje napredno prepričanje, kot pišete? Vprašam vas, ali imate že napredno prepričanje? Kaj se ti pravi je imeti? — Oprostite, je tu vroče, in mogoče, da ste utrujeni (Nismo, nismo!) toda moram spregovoriti o tem, da ne bomo govorili abstraktno. Ravno te dni je vsled pota čeških politikov (nekerikalnih) Mladocheh, op. ur.) na Moravsko nastal spor radi klerikalizma, in posebno govorniki ter časopisi svobodomiselnih (mladocheške op. ur.) stranke pravijo, da se ne smemo proti njemu boriti, temveč da je priporočati aklerikalizem, t. j. indiferentnost, kot je to bilo v nekem članku v „Nar. Listih“ naravnost rečeno. Klerikalci so to izjavo vzeli z velikim priznanjem na znanje, čeprav bi morali aklerikalizem preganjati mnogo hujše, kot antiklerikalizem, če bi se jim šlo za vero. Ker aklerikalizem, t. j. indiferentnost v poslednjih rečeh človeka je pravo brezverstvo. Dvom (skepsa) je žalostno duševno stanje, toda tudi skupit more imeti vero, more biti vernejši, kot oni, kateremu so se stvari deseta briga, kateri neče o njih razmišljati, takšen je aklerikalci, ki zanima samo za mošnjo in trebuh.

Nemiri ra Kitajskem so zavzeli v primorskih mestih take dimenzije, da so se tuje države čutile siljeve. Na več krajih izkrcati svoje vojske. Naša slika kaže četo 200 tujih vojakov, ki jih je pripeljala in v Sangheju izkrcala ameriška križarica.

Napredno prepričanje ni aklerikalizem, brezverstvo, naprednjak in le zanikovalec. Naprednost je nekaj pozitivnega. Mi smo pozitivni, ne oni. Moramo biti prepričani o tem, da se narodni ideali dajo udeležiti in izpolniti, sami biti prepričani o zboljšjivosti človeka in naroda ter da ta z nemarjani slovaški človek vsled našega in svojega poštenega dela prestane biti zanemaren. Napredno prepričanje pomeni trdno voljo, ne fantazije. Tzv. svobodomiselnici (t. j. Mladocheh, op. ur.) nam pravijo, da nismo tolerantni, da smo cerkvenjaki. Naj baje vsakdo živi po svoji fazoni, češ: „mi smo proti boju s klerikalci, ker jih ta boj krepi“. Toleranca je krasna stvar. Toda zakaj niste tolerantni napram vsem, tudi napram nam? V zadnjih volitvah ste teterirali klerikalce, zakaj naprednjakov ne? Ni res, da živimo klerikalizem, imate ga po celem svetu, povsod se bojujejo boji proti klerikalizmu Centralno organizirani Rim vodi napredku boj enotno. Naš boj je samo del splošnega boja. Da, sem za boj. Ni res, da imamo tolerirati, kar je slabega; ne, tu ne smemo tolerirati. Poreko mi: klerikalizem postane vsled tega boja zavednejši, pred je bil po domače. Ti časi so minili. Baje je sedaj zavednejši in sestavnejši. Da, in pozdravljam to. Res je, da ni bil liberalizem le v občasnih vrstah, temveč da je bil in je tudi v duhovniških. Njim je bilo in je vse eno: delaj vsak kar kdo hoče, le v matriki ostani in plačaj! (Ploskanje). Pozdravljam zavedni klerikalizem, ker čim začno bistreje gla-

ve med njimi misliti, so že izgubljene za klerikalizem. Tudi klerikalci so dal bog možgane, in če jih imajo, bodite uverjeni, da bo to zavedanje tudi nanje vplivalo. Zakaj ta strah, ne le pred nami, temveč pred lastno strujo, pred modernizmom? Naj bo klerikalizem le zaveden, le čem bolj! Torej boj, da!

Na eni strani je znanost na drugi bogoslovje. Kdo ima prav? Ali je res to, češar se učimo v šolah, da temelji človeški napredek na izkušnjah, na mišljenju, ali pa je mar res, da imamo iz najstarejših, po naše barbarskih in neizobraženih časov nekakšno razodetje, ki bi nas reševalo tega pre-mišljevanja? Resnica je to, kar pravi znanost. Je to boj misli. Mi ne jemljemo nobeni stari ženičici vere. Tudi Hus je rekel starki ki je priložila butaro na njegovo grmado: Sancta simplicitas. Ne rekel bi sancta (sveta, op. Uredn.) Naj ima svoje prepričanje! Naj bo. S svojo materjo sem živel v milem razmerju. Nji se imam baš v verskem oziru zahvaliti za marsikaj. Midva sva se tudi prepirala, in mogoče, da včasih precej hudo; mladega človeka to nekoliko želi pokazati, da je bolj pameten, ali ostala sva v dobrem razmerju. Jaz ji nisem jemal njene katoliške vere, šel sem svojo pot, pustila me je, čeprav tega ni videla rada, in ravno zato, ker je imela pravo krščenstvo, sva bila do zadnjega trenutka: mati in sin.

Iz slovenskih krajev.

Iz okolice Radovljiške. Visoki deželni odbor je oddal razširjatev o-krajne ceste pod mestom Radovljica tesarskemu mojstru in županu Ivanu Dorniču na Lancovem. Pri tem mu ta zaslužek, le vprašamo ga, kako protiuslugo namerava storiti klerikalni stranki, ker ta odločuje v deželnem odboru. Menda ne misli tudi občin-

LISTEK.

MICHEL ZEVACO:

Ljubimca beneška.

Močnejše gibanje ladije mu je pričalo, da so dvignili mačke. Po dobršni uri čakanja v tem temnem prostoru se je Skalabrino nasmehnil.

Razumel je vso stvar. Vrnil se je k lini smodnišnice in zlezal vanjo brez obotavljanja.

Smadnišnica je bila razdeljena v dvojce prostornih od-delkov.

Tisti, ki je ležal pod prednjim delom ladije, je bil napolnjen z železnimi krogli, za topove, s krogli za arkebuz in z mornarskimi sabljami. Drugi, pod zadnjim delom, je predstavljal pravo smodnišnico; kakih dvajset sodov smodnika je stalo v njem. Obadva oddelka sta bila zaprta z močnimi vrati.

S svojim železnim drogom je Skalabrino strl obe ključavnici.

Ogledal si je oddelka. Bli je nekoliko bled, a drugače popolnoma miren.

Ravnal je brez naglice, premišljeno in natančno.

Najprej je pomaknil sode tesno skupaj.

Nato je navrtal srednji sod s svojim bodalom.

Nekoliko smodnika se je vsulo iz luknjice.

Skalabrino je vtaknil v to luknjico konec netila, ki ga je privekel iz svojega mornarskega jopiča.

Netilo je bilo dokaj dolgo.

Gorelo bo skoraj celo minuto, je računal.

Nato je postavil svojo slepico k tistemu koncu netila, ki je bil zunaj sode, in jo odprl.

Pokleknil je na tla. Tako je čakal. Naenkrat se je oglasilo zgoraj na krovu kričanje.

Preteklo je par minut. Skalabrino je poslušal kleče, s slepico v roki. Kričanje je vmolknilo, in zadonela so kratka povelja: — Naprej! Na kopno! Na kopno! ... To slišavši, je prijel za konec netila in ga pritaknil k plamenu svetilke.

Netilo je začelo prasketati in se zvijati kakor ognjena kača.

Skalabrino je vstal in pustil svetilko na tleh.

— Prišel sem, da se ne umorim, je zamrmral. In mirnih korakov, brez naglice, se je napolnil na vrh.

— Izdajal! Izdajal! je zagrmel Foscari, ko je videl admiralsko ladijo priklenjeno k nabrežju.

V istem hipu se je obrnil proti Gvidu Džennaru in ga divje sunil z bodalom v prsa.

Džennaro je padel in zaječal:

— Po meni je!

Obležal je na obrazu, ne da bi se ganil.

Toda, če bi bil kdo tako radoveden, da bi se bil sklonil prav blizu k njemu, bi ga bil nemara slišal mrmrati.

— Res, mojster Molina je prvi orožar na svetu; njegove verižne srajce so prava mojstrska dela.

In radovednež bi bil videl, kako policijski načelnik po mačje odpira oči ter se ozira okrog sebe.

Ko je Foscari zakričal, so zarotniki in z njimi Altieri potegnili meče.

— Švicarji, k meni! je zarjul dož. K meni, senatorji! Tu davijo zakon, tu ubijajo svobodo!

— Nikakor ne, je zagrmel Altieri, samo vas hočemo ubiti, ako se ne vdate. Vdajte se, Foscari!

Dož se je oziral krvavo okrog sebe. Videl je zarotnike navaliti na Švicarje, ki so stali kakor stena.

— Pogum! Pogum! jim je zaklical in planil v sredo mednje.

Nasprotni četi sta planili druga nad drugo; streli iz samokresov in arkebuz, rjovenje gneva in ječanje ranjencev in napolnilo zrak.

— Na kopno! je kriknil Altieri in dal znamenje svojima

dvema kompanijama.

— Izgubljen sem! je viknil dož.

Glasen krik je odgovoril Altierijevemu klicu skrova admiralske ladije, in njegovi vojaki so se udrili po širokem hodniku.

V tem hipu pa je peklenska razstrelba pretresla zrak. Admiralska ladija se je odprla kakor vulkan.

Neizmeren stebel plamena s perjanico iz črnega dima se je dvignil naravnost kvišku.

Nato je začela padati v morje in na obrežje toča ognja, žarečih drobcev in raztrganih človeških udov.

Prestrašeno strmenje je za nekaj trenutkov prekinilo krvavi boj.

Nato je nastopilo turobno molčanje.

Admiralska ladija je bila izginila in z njo obedve Altierijevi kompaniji ter večina zarotnikov, ki so bili vkrcani na njej.

Zaslišal se je glas besne radosti, napol krik, napol rjovenje.

In Foscari, veselja pijan, je dvignil meč in planil nad protivnike, za njim pa ne le Švicarji, nego tudi vsi patriciji, ki so se še obotavljali do te minute.

Nastalo je kruto klanje.

V malo trenutkih je ležalo na tleh dvesto mrtvih.

Altieri in okrog njega deseterica zvestih, se je boril še vedno; toda orjaški Švicar je mahnil s haleparto in mu zlomil meč.

Altieri je blazno pogledal Foscarija.

Prijel se je z obema rokama za lase, in klaverno ihtenje mu je bruhnilo preko nabreklih ustnic.

— Primite ga! je zagrmel zmagoviti dož.

Toda Altieri je planil iz dosega njihovih rok.

Videli so ga bežati in izginiti v neko stransko ulico. In dož, v pijanosti svojega zmagoslavja, ni maral misliti nato, da bi ga preganjal.

— K doževski palači! je velel.

(Dalle)

skih volitev tako zakonito lepo speljati, kakor je speljal zadnje državno-zbornske volitve, ko je dobil klerikalni Pogaznik 119 glasov, a Drmota samo 2 Seveda, roka roko umije.

Iz Begunj na Gorenjskem. Naše gasilno društvo nas je zopet razveselilo zadnjo nedeljo z gledališko predstavo in petjem. Prav hvaležni smo posebno voditelju petja in režiserju, ki sta nas jako iznenadila. Krasna pesem „Nazaj v planinski raj“ je bila peta s pravim čutom in z lepim prednanenjem. Bolj priprostim uspehom je pa bolj ugajala narodna pesem o ogledanju. Založila „Mlinar in njegova hči“ nas je popolnoma zadovoljila. Igralci so bili vsi dobro izveščani. Posebno glavne vloge so bile v kaj, v spretnih rokah. Pač nismo mislili, da bo ta igra, ki ni nič kaj hvaležna, tako dober izpadla. Le tako naprej! Mislimo, da je tudi gmočno dobro vspeha, ker je bil gasilni dom kljub slabemu vremenu prav napolnjen.

Iz Ježice. V nedeljo zjutraj poklical je župan Rogovillec Tone po župnikovi volji sestavljen občinski odbor k sebi. Na dnevnem redu je bil predlog, da se občinski odborniki ki-movci župniku za njegov strankarski trud pri občinskih volitvah s tem hvaležnega izkažejo, da naj plačuje učiteljica za svoje stanovanje v mežnariji župniku a ne občini. Občani zgrade stavbo občini v korist — a župnikova grabežljiva roka jo prepriše v cerkveno last. Tako se je zgodilo že pri obeh mežnarijah, pokopališču i. t. d. pod slavnim županstvom Vilfana. Sedaj vemo, zakaj je bila vera tako v nevarnosti pri občinskih volitvah, da se je moral župnik takrat posluževati najboljlažljivih, obrekljivih podlih in umazanih pripomočkov za klavne zmage. Župnikova bisaga namreč ni nikoli dosti polna in sedaj se je poprijel še občinskega korita. Drugi predlog je bil, da se revčku Tonetu županska plača izboljša. Temu možakarju svetujemo, naj odloži županstvo, saj so še domačini, kateri se pehajo za županske stolec. Namesto spominke plošče dobi pa korito. Letošnje občinske volitve so pokazale, da so se Posavci naveličali županovanja Rogovillečevega Toneta. Toraj Tone, čas hitro beži, kmalu pridejo zopet volitve. Treba se bode zagovarjati! Pazi, da ne bodeš sam ostal, vsaj kdor Te spozna, vsak se te ogiba! Saj vendar bereš „Jutro“? Ako Ti pa denarja primanjkuje za kak plašč ali svetilko, ti ga bodo preskrbeli že močilci Jurčevce, Končane in Martinovce, kateri so itak od tvojih starih hlač odvisni. Koritar ali te je kaj sram? Popoldne v nedeljo imel je potem neki Mošker v čukarskem domu shodek. Spravil se je nad ljubljanske mešarje. Govoril jim je, da je njegova žena dala zjutraj za kg mesa 2 kroni — a odgovor je bil precej dober — mogote jih je kje drugod zapravila? Po shodu so se klerikalci izrazili, da so komaj čakali, kdaj bode konec Moškerčevega govora. Dober govornik se že vsaj posluša — a tega se ne more poslušati. Torej Mošker! Vaša slava na Ježici je splavala po vodi — rajši hodite z Vašo ženo meso kupovat, da ga bode ceneje dobila. Na shodu sta se dva klerikalca A. in Š. s koloni trkala, ko se je govorilo o ustanovitvi hranilnice. Mogote nameravata na ta način h koritu prilezti?!

Iz Senožeč. Žalostna prikazen 20. stoletja je Franc pl. Garzarolli, župan v Senožečah. Ne more se živjeti v demokratični duh sedanjega časa in meni, da še vedno vihti pasji bič nad ubogim kmetom kot nad njegovimi predniki. Toda oni žalostni časi so minuli, ko je plemenitaš kmet služil kot pes in še poljuboval njegov bič. Pokazal je svojo oholost preteklo nedeljo. Bil je izredni občni zbor mlekarne. Mlekarna je pred dvema letoma

oddala v najem mleko Možetu iz Dolnje vasi pod pogojem, da on mleko podraži v tisti meri, v kateri se bo mleko podražilo v Trstu. Takrat ga je plačeval do 15 vin. liter. Letos se je mleko podražilo za en vinar pri litru v Trstu. Večina na občnem zboru je bila zadovoljna, da Može plača mleko po 16 vin., ko je poročal odposlanec mlekarne, da se je podražilo za en vinar. Ne tako Garzarolli. On je našel deset svojih pajacev, da so zahtevali proti večini, naj Može plača mleko po 18 vin. liter, ako ne, mu mlekarne ne sme dati več mleka. Seveda bi bili vsi rajši imeli mleko plačano po 18 vin. kot po 16 vin. A treznejši, in teh je bila večina, so uvideli, kako so brez glave Garzarolli in njegovi pajaci, ki so zahtevali, da se pogodba z Možetom prelomi, nastane tožba in mlekarne bi bila obsojena. Edino pametno je bilo stališče, katero je zastopala večina, da je zahtevala povišanje za 1 v, da se izogne vsaki pravdi. Pl. Garzarolli je bil ves divji, ko je videl, da s svojo zahtevo ne more prodreti. Peljal je svoje zveste nevedneže na cesto, jih tam še enkrat oštel in ko je videl, da je v manjšini, pustil je te revčke pod kapom in zbežal domov. Ni pa povedal, kako bi se doseglo 18 vinarjev, kot je zahteval. Pl. Garzarolli že dalj časa ni priljubljen v Senožečah. Umevno je res samoobsebi, da nobeden, ki pozna njegovo hinavščino, ne bo slepo drl za njim. On hoče veljati za naprednega, a je pri svoji strahovladi bolj klerikalen kakor so bili njegovi predniki, ki so bili župniki v Senožečah. Njegova mora obveljati. Ako ne, je zamera in preganjanje do smrti. Zdaj pa pogledajmo, kaj bi bilo, ako bi v nedeljo obveljala njegova! Kaj bi bilo? Prelomiti pogodbo. In zato bi mlekarne, oziroma člani plačevali sodnijske stroške. Ako bi njegova zahteva, da mora Može plačati mleko po 18 v, obveljala, bi ravno tako člani plačevali sodnijske stroške radi njegove pretirane zahteve. In kdo bi največ trpel pri tem? Ubogi kmet! In kdo bi bil kriv? Garzarolli, ki se navidezno dela prijatelja kmeta, v nedeljo so pa vsi pametni videli, ako bi še nadalje poslušali oholega plemenitaša, da bi bili v kratkem vsi pod kapom z njegovimi pajaci vred. Zato pa proč z njim. Zapomnimo si samo to-le: Ako bi bil on resnično prijatelj občine in kmeta, bi ne bil prodal travnika za 20.000 K občini. ki ni vreden med brati niti deset tisoč kron. Stevilke glasneje govore kot njegove besede. Proč z Garzarollijem kmetje, ako nočemo priti vsi pod kap. Proč z zapeljivci!

Iz Kašlja pri D. M. v Polju. „Jutro“ je pisalo, da so bili posestniki pri prodaji zemljišč za vsevko železnico oškodovani za 71.000 K. K tej notici pripomnimo še sledeče: Pri tisti kupčiji se je prodalo tudi šest občinskih potov. Za to zemljo bi občina lahko dobila 10.000 K. Ker se pa naš župan Jakob Dimnik in njegov tajnik Mrcina nista potegnili za občane, ni občina dobila niti vinarja. Zakaj bi se pa potegovala? Ali ni dobil Jokel 10.000 K nagrade? Vi občani pa plačujte še večje davke. 10.000 K bi se lahko porabilo za šolo v Zalogu, tako boš pa moral ti posestnik in ti ubogi delavec vse sam plačati in te vrste može lahko na tvoj račun dobijo nove nagrade. Še en dokaz, da Dimnik občanom strahovito škoduje in da mu niso mar koristi občine. Tovarna na Vevčah je pred leti zvišala jez za 50 cm. Ljubljana je vsled tega ob dežju prestopila bregove in posestniki pokvarila vso travo. Letos pa je hotela tovarna jez zopet zvišati. Posestniki smo se temu uprli, le Jokel je hotel nekaj barantati. Držal je zopet s tovarno, ne pa z občani. Misli je, da bode zopet dobil 10.000 K nagrade. In takega človeka, ki se po-

teguje za židovske kapitaliste, naj bi mi volili? Ne in stokrat ne! Delavci! V nedeljo ste imeli shod zoper vašega ravnatelja. Sedaj pa ravnatelj agitira pri vas, da bi volili njegovega prijatelja. Delavci! Ne poslušajte ravnatelja, volitev je slobodna, nikogar se ne bojte! Če se le malo službeno pregrešite, kaj se napravi z vami? V občini z neodvisnim odborom kmetov in delavcev, bo imel delavec vedno zaslobo. Delavci, posestniki, volilci! Ne volite ljudi, ki delajo le za svoj žep, ne pa za občane. Naša „samostojna kmečka stranka“ bo postavila za odbornike ljudi, ki se bodo potegovali le za vaš blagor. Kmeta in delavca naj vlada le samostojen kmet in svobodni delavec, ne pa politična kultura, ki dela le za sebe in tuje. Posestniki iz Zaloga, Spodnjega in Zgornjega Kašlja in Dobrave! Vi ste bili oškodovani pri prodaji za vsevko železnico. Vi posestniki iz Dobrunj in Slap ste pa škodo trpeli radi tovarniškega jez. Ako hočete se trpeti tako vlačo v občini? Ne! Prepričani smo, da boste volili može, ki jih bode postavila naša „samostojna kmečka stranka“. Tudi na vsi vrli Snebrčani in Jadobrovcani se zanašamo. Mi vemo, da ste vrli in pametni može, ne pa babe. Mi nismo brezverci, kakor nas je Dimnik razvil. Mi smo verni, toda pošteni može, ki bomo delali le za vas. Glasovnice skrijte, posebno pred županom in Mrcinom! Prečrtajte ljudi, ki so županovi samišljeniki! Na glasovnice napišite prav natančno ime, stan, bivališče in hišno številko naših poštenih in nesebičnih odbornikov „samostojne kmečke stranke“. Volitev je tajna. Nihče ne bo vedel, koga ste volili. Le brez skrbi v boj proti županu in potrebnemu, proti njegovemu tajniku Mrcini. Volilci, odprite oči, še je čas, da vzamete politično moč pijavkam, škodljivcem občinskega gospodarstva. Ne zapustite se preslepti, v volilnem boju ne gre za vero, ampak edino zato, ali se bo v bodoče gospodarilo z večjim občinskim premoženjem, pošteno ali nepošteno. Može ste! Ne vđajte se! Brez strahu v boj! Vsako nasilstvo nam nemudoma naznanite! Poskrbimo za primerno kazen in naj bo to tovarniški ravnatelj, ali Dimnik, ali kdorkoli.

DNEVNE VESTI.

Klerikalci in ljubljanska občinska autonomija. Sobotni „Slovenec“ očita v uvodniku narodno napredni stranki, da je ona zakrivila, da je Ljubljana toliko časa oropana autonomije. „Slovenec“ misli s tem očitati naprednjakom ponovno izvolitev gosp. Hribarja za župana in zato mu je treba reči, da bi moral biti vladi po volji vsak župan, ki je po volji davkoplačevalcev, ki so pri tem v prvi vrsti prizadeti in za to bi moral stati vsakdo, ki ima v sebi kaj čuta pravičnosti, na stališču, da je bila razpušitev ljubljanskega obč. sveta nasilje, proti kateremu bi moral nastati največji odpor vse slovenske javnosti, brez vsakega ozira na to, da je bil obič. svet narodno napreden. Na to edino pravilno stališče se je tudi postavila socialno demokratična stranka, klerikalci so se pa razpusta obč. sveta — odkritosrčno razveselili, ker v njihovem interesu in gotovo tudi z njihovim sodelovanjem se je to tudi izvršilo. Pa pustimo tudi za enkrat na stran in vprašajmo klerikalce, kdo je kriv, da je Ljubljana še danes oropana autonomije, ko so se nove volitve vendar izvršile že spomladi? Ali so tudi to zakrivali naprednjaki, ali pa klerikalci s svojim hudobnim protestom, potem pa, ko je bil ta zavrnjen z rekurzom? Naj klerikalci nikar ne poskušajo zavrniti svoje krivde na tuj

hrbet in ako svoje krivde že nikakor ne marajo priznati, naj bodo vsaj — tihi!

Seveda! Klerikalci se hvalijo v sobotnem „Slovencu“ z napredkom kranjske dežele odkar imajo oni večino v deželi in pravijo, da samo Ljubljana v vsakem oziru zaostaja, napredovala bo pa takoj, ko oni zagospodarijo tudi na ljubljanskem magistratu. No, lep je napredek kranjske dežele pod neomejenim klerikalnim gospodarstvom — samo nasilje povsod in sedaj naj bi klerikalci vpeljali svojo strahovlado tudi na ljubljanskem magistratu! No, pa do tega ne pride nikdar, zastoj se bodo klerikalcem sline cedile po Ljubljani.

Na principu majoritetete se sklicujejo klerikalci prav radi tam, kjer imajo oni večino in zato izvaja kranjski deželni odbor politični boj kot nad neklerikalci, četudi imajo klerikalci v deželnem zboru samo en glas večine. Ko pa govorijo o obč. svetu ljubljanskem, nočejo klerikalci niti slišati o tem principu in žugajo napredni večini — z deželnim odborom, ki je nadzorovalna oblast občinskega sveta! Stara stvar je, da imajo klerikalci dvojno politično moralo, eno za sebe in drugo za nasprotnike, ali da oni to tako očitno sami priznavajo, kot so priznali v sobotnem „Slovencu“, to dokazuje, da nimajo niti trohice sramu več.

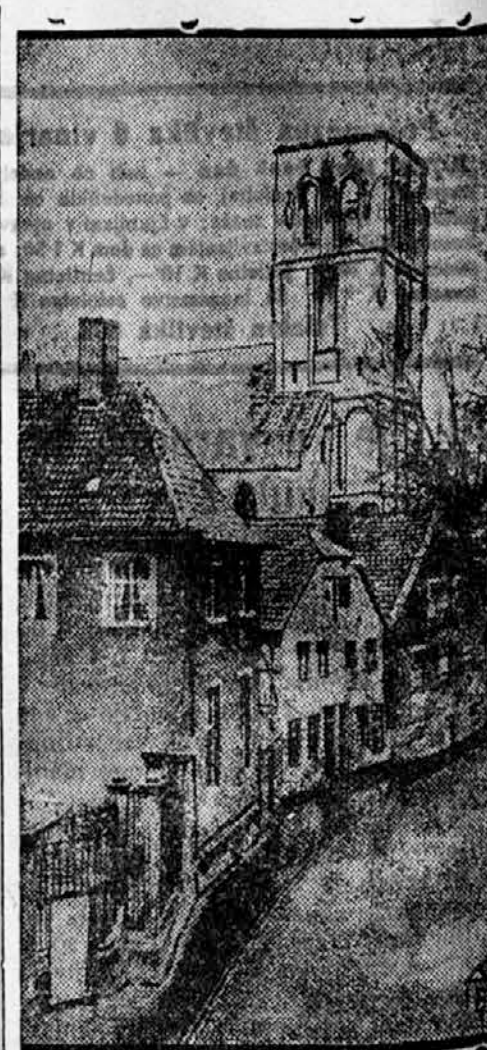
Pravno zastopstvo ljubljanske občine diši kakemu klerikalnemu odvetniku, najbrže dr. Peganu, ker tv „Slovencu“ že žugajo dr. Trillerju, da postane lahko kmalu naveden advokat, ker da lahko izgubi pravno zastopstvo ljubljanske občine. Nas proketo malo briga kdo je pravni zastopnik ljubljanske občine, ali iz tega se vidi, kake cilje zasledujejo klerikalci: preskrbeti na magistratu dobrih služb raznim voditeljem in pristašem klerikalne stranke.

Dr. Gar el Hama, orientalec, ki se prikazuje te dni v kinematografu „Ideal“ je res lep posnetek in snov zelo zanimiva; je res vredno pogledati.

Mednarodna razstava za industrijo in umetnost v Liverpoolu — Stalna avstrijska razstavna komisija je tukajšnji trgovski in obrtniški zbornici naznanila, da je mestni svet v Liverpoolu sklenil, leta 1912 v velikem slogu prirediti mednarodno razstavo za industrijo in umetnost. Za pojavnost se je obrnila na naslov „Exhibition Office“, 63 High Holborn, London. Prospekti še niso objavljeni.

Iz novomeške gimnazije se nam piše: Že večkrat ste po pravici posvetili v temno gnezdo novomeške višje gimnazije, na kateri še vedno ravnateljuje znani Brežnik. Ta gospod sicer prav rad nadzoruje po vseh razredih, samo tega ne vem, ali dija-ke ali profesorje. In če pri visoki vladi po tem presoja o kakega ravnatelja, bo gotovo dobil najvišje odklovanje v celi Avstriji Brežnik. Dobro pa bi bilo na vsak način, da se pri tem svojem potovanju iz razreda v razred malo natančneje ogleda učiteljevanje g. dr. Milana Šerkota Gotovo je namreč, da je ta gospod najbolj oduren na celi gimnaziji. Nemogoče bi bilo naštetati vse primke, s katerimi obkłada dijaštvo, Iz svoje naravoslov-ske vede zajema „najlepše“ izraze kakor kozli, osli, butlji itd. Pred kratkim je rekel celo sinu nekega uglednega Čeha češki tepec. Poleg tega se v izdatni meri poslužuje nekega drugega vzgojevalnega sredstva: dijaške glave in njih lasje niso nikoli prav varni pred koščeni rokami tega gospoda. Če bo tako napredoval, je upati, da bo vsaj dosegel, če ne prekosil znanega matematikarja v Ljubljani.

Minimalni zdravniški cenik, ki ga je odobrilo in določilo društvo zdravnikov na Kranjskem kot organizacija, je naslednji: a) za Ljubljano,

Starodavna cerkev sv. Martina v Munsiru na Nemškem, je pred kratkim pogorela. Posebno hudo je trgal stolp, ki je popolnoma uničen. Cerkev so šele pred nedavnim časom z velikimi stroški popravili.

zdravilišča in letovišča. Vsak poset k bolniku v hišo 4 K. Navadna ordinacija v zdravniškem stanovanju ob naznanjenih ordinacijski uri 3 K. — b) Za Kranjsko izven Ljubljane: Vsak poset k bolniku v hišo 3 K. Navadna ordinacija v zdravniškem stanovanju ob naznanjenih ordinacijski uri 2 K. Za specialiste veljajo posebne posebne postavke. Ta cenik pojasnjuje še naslednja določila: 1. Cenik določa najmanjše cene za zdravniška opravila, pod katere ne sme iti noben zdravnik; vsak zdravnik pa ima pravico zaračunati svoje delo nad to najmanjšo ceno. 2. Vsak zdravnik je dolžan določiti razgovor z bolniki za posebne ure. 3. Razgovori ob drugem času kot ob določenih urah so najmanj 50 odstot. dražji. 4. Obiski od 8. zvečer do 8. zjutraj ter ob nedeljah in praznikih popoldne, istotako takojšnji poseti ali poseti ob določenem času na domu bolnikovem se zaračunajo dvojno. 5. Ako se zdravi v eni družini na enkrat več njenih članov, se poleg pristojbine za poset ene osebe mora zaračunati za vsakega nadaljnega člana navadna pristojbina za razgovor. 6. Vsako klicanje zdravnika, kakor hitro se je ta klicu odzval, se mora primerno nagraditi. 7. Znižavanje pod enkrat določeno nagrado je nedopustno.

Za „Sokolski dom v Borovljah“ so darovali zopet: G. Kogej, notar v Postojni 10 K, gosp. dr. Fran Lješ v Ljubljani 1 K, Ignacij Gruntar v Ribnici 2 K, Josip Kastej, Nova Sela 2 K, Ing. Karol Pollak, Tržič 5 K, Miloš Roš, Hrastnik 1 K, Ivan pl. Kapus, Celovec 22 K, čisti dobiček od veselice na Trati z dne 9. oktobra 4874 K, v veseli družbi v Borovljah se je nabralo 7 K, dr. Demšar in Kajzelj v Ljubljani 120 K, Prus v Celovcu 4 K. — Vsem cenjenim darovalcem izrekamo to pot najprisknejšo zahvalo in se priporočamo tudi za naprej, ter upamo, da bodo imeli ti darovalci še prav obilo posnemalcev, saj vendar ne prosijo kaj bogatih, nasprotno, najrevnejši in povrh tega

MALI LISTEK

Čuk.

Čuk je njegovo ime. Ko smo ga dobili, mu nismo mogli dati primernejšega imena. Da ne bodo naši čitatelji predolgo v negotovosti, o kom govorimo, moramo povedati takoj: čuk je naš pes. Zaradi svojega imena pa čuk nima nič skupnega z onim ptičem, ki nosi njegovo ime, niti z ljudmi, ki jih tako imenujejo: kajti naš čuk je popolnoma bel — znano je, da so čuki temne barve — in kar se tiče drugega, se mora priznati, da je čuk vkljub svojemu imenu zelo brihtna žival. Dan in uro njegovega rojstva ne moremo natančno določiti, zdi se nam tudi, da to za njegov popis nima največje važnosti; izhaja iz pasjega rodu in ima mnogo podobnih na ljubljanskih ulicah; nekateri pravijo, da ni čiste rase, za kar se pa čuk prav nič ne vznemirja; kajti vsak je, kar je, naj bo čista rasa ali ne. Ako bi ljudje med seboj tako gledali na raso! Tudi končno on ne more za to, kar so zalgrešili njegovi predniki, ki so skazili čisto raso. Ako mi govorimo o rasi,

čuk neverjetno zmaje z glavo. Kar se tiče njegovega imena, se ne da dognati, ali je nosil že kateri njegovih dedov to častljivo ime; zgodovinski viri o tem molče; lahko pa sklepamo, da je on iz te-a rodu prvi tega imena in to iz sledečih dejstev: čukov rod je bil od nekdaj bel in ni imel nič skupnega s pravimi čuki; drugič je to ime na Slovenskem šele v zadnjem času prišlo do veljave in je postalo splošno znano. To je bilo tudi za nas deloma merodajno, da smo mu dali to ime. Le deloma pravimo, kajti odločevalo so tudi druge okoliščine.

Znano je namreč, da imajo šumevci na vsa torej tudi na pasja ušesa poseben vpliv in pa oni čaleže skoraj za celo ime. Pa tudi u se pri klicanju dobro sliši. Tako se čuk nikdar ne more izgovarjati, da ni razločno slišal svojega imena. V resnici čuk svoje ime dobro pozna in dvigne takoj obe ušesi, ako ga sliši. Nikakor pa ne mislite, da se čuk svojega imena sramuje. Nasprotno: zdi se nam, da je nanj naravnost ponosen, bodisi, da se zaveda deloma svojih dobrih lastnosti in da so mu morebiti neznane vse one slabe strani, ki so včasih zvezane s tem imenom. Kakor poročajo poročila, bo

ime čuk postalo splošno priljubljeno pasje ime, kar je dokaz, da je zelo primerno in porabno. Telovaditi naš čuk ne zna; to so zakrivali njegovi prvi vzgojitelji, ker ga niso naučili. Sicer se pa ne da dognati, v koliko je to splošna lastnost čukov. Skače pa rad. Iz čukovega življenja bi imeli sledeče poročati: nekaj dnij potem, ko je prišel k nam, so prignali k nam bog sam ve od kod njemu popolnoma podobno psico. Dali smo ji ime sova. Sova ni bila tako brihtna, kakor čuk, vendar sta se dobro razumela. Iz tega je naravno sledilo tako razmerje, da smo že prepevali ono zelo lepo pesem:

čuk se je oženil, tralala
sova ga je vzela, hopsasa.

Res se je nekaj časa potem zgodilo nekaj, kar se tuintam imenuje vesel dogodek in se smatra v današnji družbi tuintam za čast in srečo, po morali drugih pa za sramoto in nesrečo. Vsled svojega svobodnomiselnega nazarjanja smo smatrali stvar za vesel dogodek in smo čuku čestitali. Pozneje se je pa izkazalo, da smo se bridko varali, ali kakor se to pravi v žurnalistiki, da smo bili mistificirani. Čez teden dnij je namreč cel sovražar pokazal gotove znake, ki so go-

vorili proti našemu mnenju: imeli so namreč na ušesih, na tačah in na gobčkih rujave lise, kar ni moglo prihajati od čuka, ki je popolnoma bel, kakor smo omenili. Pa tudi po obleki se je pokazalo, da niso čiste rase in da nima torej čuk z njimi nič skupnega. Lahko bi sicer ta zanimivi slučaj nazvali „igro prirode“, ko bi ne bili prepričani — očitvidci so nam to potrdili — da je v onem kritičnem času prišel od nekdaj neki rujav pes, ki je potem izginil, ne da bi se nadalje zanimal za svoje dolžnosti. Tako smo čuka napačno in krivično obsodili in smo tudi svoje čestitke preklicali. Ker je čuk popolnoma našega prepričanja, je ostalo njegovo razmerje do sove neizpremenjeno. Ako bi bilo treba torej kakega popisovanja po rubrikah, bi z mirno vesjijo uvrstili čuka pod rubriko „samec“ in — v kolikor viri molče — bi mogli celo pristaviti: neomadeževano pretoklostjo.

Čuku na čast moramo tudi priznati, da ga mamljivosti sveta tudi posled niso motile in da se je odrekel vsem podobnim siadkostim sveta. Ne vemo sicer v koliko je to lastnost vseh čukov — tudi bi se dalo premišljati, koliko ima doberga na sebi,

ampak mi samo konstatiramo dejstvo, kakor je in prepuščamo kritiko slovenski javnosti. V tem oziru torej iz čukovega življenja nimamo kaj več poročati. Splošno je čukovo življenje zelo redno in mirno. Zjutraj vstane, potem gre na sprehod, potem jest, potem ... (to je naša splošna lastnost) ima opravka s politikom. In sicer tako: čuk leži pod mizo in dremlje. Prihajajo ljudje z raznimi pritožbami n. pr.: klerikalci so kakor psi: čuk dvigne ušesa in si misli: zelo smo slabi, ko jih z nami primerjajo. In zopet pride drug človek in toži: klerikalci so hujši, ko psi. — Vendar smo še boljši, si misli čuk. Ali n. pr. prinese časopis znane besede:

Pustite pse da lajajo,
to je znamenje, da jahamo.

Čuk poslušal in si misli: nismo brez pomena. Pridejo pa tudi poročila o čukih: čitamo jih na glas, čuk vzdihuje pod mizo preklada svojo glavo, kakor da mu to ni po volji. V resnici tudi res ne more biti odgovoren za druge. Sicer pa je čuk mlroljubna žival, kar ne odgovarja prav njegovemu imenu: posebno po noči da mir, kar pravijo, da ni navada čukov. Naš čuk ima sploh lepe manire, iz česar se vidi, da je ime — res ime, ne pa

še teptani in do tal ponižani Korošec. — Z bratskim pozdravom „Nazdar!“ — Odbor društva „Sokolski dom“.

O. BERNATOVIC

Ljubljana. — Mestni trg. — Ljubljana. Velikanska zaloga narejenih oblek za gospode, gospe in otroke. Najnižje cene, solidna postrežba.

Slovenci v Gradcu.

Poročali ste zadnjič o prireditvi dunajske „Zvezde“. Iz poročila se je videlo, koliko se da tudi v velikih tujih mestih povzdigniti slovensko društveno življenje. Treba je primernih organizacij, dobrih močij in — ugodnih lokalov. Ne pretiravam ako priznam zadnji zahtevi v vsakem društvenem življenju posebno važnost.

Vsaka društvena prireditelja mora uspeti le v lokalih, kjer pridejo posamezne točke lahko do popolne veljave. Dunajski Slovenci so v tem srečni, ker jih ne preganja nemški šovinizem — slabše pa je v Gradcu, kjer je vsako pravo društveno življenje takorekoč onemogočeno zaradi tega, ker ni primerljivih lokalov. Graške razmere naravnost kriče po tem, da si Slovenci osnujejo svoj društveni dom s primernimi lokali.

Nemško časopisje posebno „Graški Tagblatt“ se je zadnje čase zalevalo in kričalo, češ da si upamo Slovenci braniti svojo severno mejo. Naša dolžnost je še večja: reševati moramo našega človeka, ki se izgublja v gor. štajerskih mestih. Statistika izkazuje veliko število Slovencev v teh mestih — in ne najmanj Gradcu. Kdor gre po graških ulicah, nehoje zapazi veliko število ponemčenih slovenskih imen. Skoraj polovica jih je, če ne še več. Koliko pa živi tu delavstva in nižjih stanov; težko se da določiti število, ker je velik strah pred Nemci. Nemci pa bi morali priznati, da je moralna dolžnost vsakega naroda, da skrbi za izobrazbo svojih članov in jih varuje pred propadom.

Preteklo nedeljo je bilo dvoje prireditev: eno je priredila Domovina, drugo Kras. Obiskal sem Domovino. V malih prostorih nabito polno ljudi, vseh vrst, vse na kupu. Naravno je, da se tu ne more razviti prava zabava in ostane vse le pri plesu in pijaci. Ako bi bil primernejši lokal, bi se dalo prirediti kaj boljšega in to bi bilo za naše ljudi gotovo bolj vajljivo. Med družbo je bilo mnogo Hrvatov in se je videlo, da bi bile slovenske prireditve mnogoštevilno obiskane, ako bi bil — lokal. Tako bi se moglo sestaviti tudi primeren program, kar je pod sedanjimi pogoji nemogoče. Obiskal sem tudi prireditev češkega Sokola. V slabi, polrazbiti stavbi je ta telovadnica; kipi Husa in Žižke gledajo z nekakšnimi čudnimi obrazy na družbo. Ali res ni mogoče odprosti tej mizeriji. Tu ima tudi slov. „Sokol“ svojo telovadbo. Ako bi imeli Slovenci svoj društveni dom, bi lahko tudi Sokol našel tam svoje mesto. Tako bi ta društveni dom ne družil le Slovence, ampak naravno tudi Hrvate in Čehe, ki so v Gradcu. Ako pomislimo, da bi imela razna društva: Tabor, Triglav, Domovina, Čitalnica, Sokol v tem domu svoje prostore — bi se tak dom gotovo rentiral. Pod sedanjimi razmerami so graški Slovenci prisiljeni, da začno akcijo, da si postavijo tak društveni dom, ako hočejo, da bodo mogli prirediti prireditve, ki so nujna potreba društvenega življenja. Brez tega pa je Gradec pravi grob, kamor pada vsako leto nešteto slovenskih ljudi, ki se ne vrnejo več, ali pa — v boju proti lastni domovini. Ni pa potreba, da bi se staval veličasten „Naroden Dom“ z velikimi stroški. Treba je praktične stavbe, ki bo dobičkanosna: pri velikem številu graških Slovencev ne bo težko postaviti stvar na solidna tla.

Naga plesalka v Monakovem.

Monakovska policija je te dni odredila proti ravnatelju tamošnjega „Lustspielhaus“ dr. Evgeniu Robertu kazensko preiskavo radi kršitve pravosti. Dr. Robert je namreč angažiral francosko plesalko Vilanie, ki je plesala v gledališču brez vsake obleke, zagrnjena le z jako tankim pajčolanom, katerega je seveda jako spretno obrabala. Policija deluje tudi na to, da bi se ravnatelju odtegnila koncesija za gledališče.

Dr. Robert je bil poprej ravnatelj berlinskega gledališča Hebbel. V Monakovem mu sreča ni bila mila. Radi tega je sklenil angažirati zelo privlačno moč v osebi francoske igralko Vilanie. Predstave so bile jako drage. Gledalci, znani monakovski slikarji, zdravniki, trgovci in lahkoživci, ki so vedno zraven pri takih stvareh, so mogoče. Sedaj je mir, ampak sovraštvo najbrže še ni pozabljeno. Poleg onega psa ima čuk samo še enega sovražnika to je Boltatu Pepe, ki piše vsako soboto v „Slovenca“. Čuk dobro razločuje med sovražniki in prijatelji in mu tudi oseba Boltatuvega Pepeta ni neznan. Da zdi se celo, da ga je prvi izvolil. Dolgo je namreč Boltatu Pepe blatil in napadal ljudi po „Slovenca“ in nihče ni vedel, kdo je. Nekoč pa mu je čuk sledil, ko je nesel rokopolj prav do katoliške tiskarne in je bil tako na jasnem. Ker je stvar prišla v časopise in Boltatuvemu Pepetu ni bilo ljubo, da ljudje vedo, kdo je ta klerikalni junak, je bil Boltatu Pepe hud na čuka. Čuk se seveda za to jezo nič ne zmeni. Zadnjič je šel mimo njegove slike, obrnil se je proč in je v primernem spoštovanjem dvignil eno nogo. S tem je opravil svojo dolžnost in potrebo.

Orisali smo življenje in delovanje, nadloge in zasluge našega čuka, odkrili smo nepristransko njegove dobre in slabe strani in smo tako jasno določili tudi njegovo razmerje do Boltatuevega Pepeta.

Treba je, da se to zgodi čim prej, ker bo šele potem mogoče pravo prosvetno, društveno in kulturno delo. V Gradcu torej ne manjka organizacije, tudi delavnih močij je dovolj — lokala ni.

Primerno središče in zbirališče bi povzdignilo slovensko zavest, organizacija bi se okrepčala, mnogo izgubljenih bi se zopet našlo. Ako primerjamo pri nas sever in jug, vidimo: iz Trsta se vrne domov na Kranjsko navdušen slovenski delavec in uči ljudi doma, kaj se pravi biti naroden — iz štajerskih mest se vračajo domov nemčurji, ki proklinjajo lastni dom. Ne rečemo, da je to vedno — so izjeme — ampak po večini je tako. To se vidi, kako upliva organizacija. S potutjevanjem v roki gre moralni propad. Sicer je slov. delavstvo v Gradcu — kar je naravno — po večini socijalno demokratično. Nemška soc. demokracija seveda ne skrbi za njegovo izobrazbo in naša tudi ne. Zato bi bilo treba posebno tem slojem posvetiti pozornost, — ne da bi jih hoteli spraviti iz stranke — ampak da jim v stranki omogočimo primerno domačo izobrazbo in zabavo, da se ne izgube v tujini. Gre tu pred vsem za kulturno delo, ki se najlaže in najlepše vrši v narodnem jeziku — povdarjamo še enkrat; potutjevanje je ob enem demoralizacija. Zato je treba v Gradcu čim prej središča, ki bo omogočevalo izobrazbo in zabavo vseh slovenskih slojev.

Književnost in umetnost.

Slovensko deželno gledališče.

Prodana nevesta. Gospa A. Kramperova kot gost. Včeraj zvečer smo videli in slišali v našem gledališču kot gosta v vlogi Marinke gospo Kramperovo. Gospa, ki je v tej vlogi nastopila z uspehom že na drugih odrih, je tudi pri nas bila deležna od strani občinstva prav živahne pohvale. In to po pravici. Ustvarila nam je v pevskem in igralskem oziru prav simpatično Marinko. Gospe Kramperove glas sicer — posebno v nižjih in srednjih legah — ni posebno močan, a vseskozi prijetno doni in je prav izborno izšolan. Nastavek je vedno sigen. Prednašanje prav dobro. Lepim pevskim kvalitetam se pridružujejo tudi igralske vrline — in tako smemo reči, da nas je sobotni nastop gospe Kramperove popolnoma zadovoljil. — Na uspehu večera imajo poleg gosta svoje že priznane zasluge gg. Krampera, Križaj Novak in Bukšek ter dame pl. Foedranspergova, Peršlova in Thalerjeva ter seveda kapelnik Talich, ki je za briljantno izvajano overturo žel poseben aplavz. — Gledališče je bilo, dasi izven abonementa — zelo polno.

Naga plesalka v Monakovem.

Monakovska policija je te dni odredila proti ravnatelju tamošnjega „Lustspielhaus“ dr. Evgeniu Robertu kazensko preiskavo radi kršitve pravosti. Dr. Robert je namreč angažiral francosko plesalko Vilanie, ki je plesala v gledališču brez vsake obleke, zagrnjena le z jako tankim pajčolanom, katerega je seveda jako spretno obrabala. Policija deluje tudi na to, da bi se ravnatelju odtegnila koncesija za gledališče.

Dr. Robert je bil poprej ravnatelj berlinskega gledališča Hebbel. V Monakovem mu sreča ni bila mila. Radi tega je sklenil angažirati zelo privlačno moč v osebi francoske igralko Vilanie. Predstave so bile jako drage. Gledalci, znani monakovski slikarji, zdravniki, trgovci in lahkoživci, ki so vedno zraven pri takih stvareh, so mogoče. Sedaj je mir, ampak sovraštvo najbrže še ni pozabljeno. Poleg onega psa ima čuk samo še enega sovražnika to je Boltatu Pepe, ki piše vsako soboto v „Slovenca“. Čuk dobro razločuje med sovražniki in prijatelji in mu tudi oseba Boltatuvega Pepeta ni neznan. Da zdi se celo, da ga je prvi izvolil. Dolgo je namreč Boltatu Pepe blatil in napadal ljudi po „Slovenca“ in nihče ni vedel, kdo je. Nekoč pa mu je čuk sledil, ko je nesel rokopolj prav do katoliške tiskarne in je bil tako na jasnem. Ker je stvar prišla v časopise in Boltatuvemu Pepetu ni bilo ljubo, da ljudje vedo, kdo je ta klerikalni junak, je bil Boltatu Pepe hud na čuka. Čuk se seveda za to jezo nič ne zmeni. Zadnjič je šel mimo njegove slike, obrnil se je proč in je v primernem spoštovanjem dvignil eno nogo. S tem je opravil svojo dolžnost in potrebo.

Orisali smo življenje in delovanje, nadloge in zasluge našega čuka, odkrili smo nepristransko njegove dobre in slabe strani in smo tako jasno določili tudi njegovo razmerje do Boltatuevega Pepeta.

gledališče vedno do zadnjega kotička napolnili. Vilanie je zelo rada plesala kot Salome pred glavo Janeza Krstnika. Gledalci so neprestano po vsakem plesu viharno ploskali. Pri zadnji predstavi pa je občinstvo nenadoma pričelo žvižgati, tako da je bil navzoči policijski komisar prisiljen, plesalki prepovedati nadaljni nastop.

Plesalko Vilanie so odpeljali na policijsko stražo Zakrija je bila le z navadnim plaščem. Igralko bodo radi prestopka naravnosti iz Monakovega izgnali, proti ravnatelju pa je vpeljana preiskava.

Navihan vlomilec.

Dosedaj je policija mislila, da vlomilci oziroma hudodelci sploh kljub svoji veliki prekanjenosti nimajo nikakih sredstev v boju proti izučenim policijskim psom.

Prvi slučaj, da je bil hudodelec bolj zvit in prekanjen, kakor policija s svojim psom, se je dogodil v Parizu. Že več kot eno leto se je potikal v pariški okolici neznan vlomilec, kateremu policija kljub svoji pridnosti ni mogla priti na sled. Čela četa detektivov je bila na lovu za njim. Konečno je imela policija vendar srečo. Pri zadnjem vlamu je pozabil vlomilec par manšet. Policija je poklicala takoj na lice mesta najboljšega izmed vseh policijskih psov. Pes povoha manšete in zdrlja v trenutku po cesti na prosto. Sledili so mu detektivi, ki so morali preplezati več plotov in prepotovati cel gozd. Kar se pes ustavi pri nekem potoku in noče več naprej. Izgubil je sled. Policijo je dogodek tembolj užalostil, ker je vlomilec odnesel več dragocenosti v vrednosti 40 000 frankov. Nihče ni vedel, kaj je sedaj storiti. Zopet sreča. Vlomilca so aretirali v mestu Reimsu ravno v trenutku, ko je hotel nekemu juvelirju prodati ukradene dragocenosti. Vlomilca so takoj odpeljali v Pariz, kjer ga je policijski predsednik Lepine osebno zaslišal, da se na mestu prepriča, kako je mogel voditi izučenega psa za nos.

Vlomilec Lamulon je izpovedal, da je vedno gledal na — snažnost. Po vsakem vlamu je preoblekel obleko, perilo in sploh vse, kar je imel na sebi. Nato se je še skopal in založil z raznimi parfumi, tako da ga niti najbolj izurjeni pes ni mogel izslediti. Policija se je od Lamulona naučila zopet nekaj novega.

Najnovejša telefonska in brzojavna poročila.

Proti mladočehom.

Praga, 26. nov. „Samostatnost“ poroča iz radikalnih krogov, da mešetarenje mladočehov z vlado ne bo imelo nikakega uspeha. Če se mladočehom posreči pridobiti agrarce, da bodo glasovali za proračunski provizorij, tedaj bodo narodni socijanci in Masarykova skupina izvajali konsekvence in izstopili iz češkega enotnega kluba in glasovali proti provizoriju.

Imenovanje dr. Tomiška.

Maribor, 26. nov. Proti imenovanju dr. Tomiška ravnateljem mariborske gimnazije pripravljajo spodnještajerski „Nationalrat“ veliko akcijo. „Nationalrat“ je namreč izročil štajerskim nemškim deželnozborskim poslancem vse dopise „Grazer Tagblatta“ o govoru dr. Tomiška povodom Gajeve slavnosti v Ljubljani in zahteva od njih, da prekinjejo vsa pogajanja s Slovenci glede prenehanja obstrukcije v deželni zboru. Radi tega se splošno smatra, da pogajanja med obema narodnostima ne bodo imela nikakega uspeha.

Machar ca. „Narodni Listy“.

Praga, 26. nov. Jutri se vrši v Pragi pred porotnim sodiščem obravnava o tožbi urednikov „Narodnih Listov“ proti znanemu češkemu pisatelju Macharju. Machar je namreč izjavil, da je redakcija „Narodnih Listov“ podkupljena in da je dr. Kramář, ko je kupil „Narodne Listy“, kupil tudi urednike tega časopisa. Ker Machar ni hotel sprejeti dybojev z uredniki „Narodnih Listov“, je vložil urednik dr. Anžy proti njemu tožbo, ostali uredniki pa — kar je značilno — ne. Za obravnavo vlada v Pragi velikansko zanimanje in so vse vstopnice že razprodane.

Konec trozveze.

Berlin, 26. nov. „Berliner Tagblatt“ priobčuje članek, v katerem izjavlja, da je v najkrajšem času pričakovati konca trozveze.

Italijansko-turška vojna.

Napad na „Martho Washington“.

Dunaj, 26. nov. Vesti o napadu italijanskih bojnih ladij na avstrijsko „Martho Washington“ so popolnoma izmišljene. Splošno je opažati, da gotovi krogi nalašč razširjajo slične vesti.

Tako so bile danes na Dunaju razširjene tudi vesti o spopadu italijanskih in avstrijskih bojnih ladij v Egejskem morju, ki so se pa izkazale kot popolnoma neresnične. V mornariški urad zunanjega ministrstva dosedaj še niso došla nikaka poročila o kakih spopadih med avstrijskimi in italijanskimi ladjami.

Burna seja občinskega sveta v Rimu.

Rim, 26. nov. V včerajšnji seji občinskega sveta je prišlo do velikanskih škandalov. Socijalisti so se namreč izjavili proti vojni, kar je nacionaliste silno razburilo. Ko je govoril prvi socijalistični govornik, so ga nacionalisti neprestano motili, nakar so socijalisti nastopili proti dinastiji in armadi. Prišlo je do hudih pretepov, tekom katerega so nacionalci pometali iz dvorane vse socijaliste. Nato je bila seja zaključena.

Italijani pričeli z ofenzivo v Tripolisu.

Rim, 26. nov. „Agenzia Stefani“ poroča, da je italijanski general Frugoni pričel danes z ofenzivo. Posrečilo se mu je zasesti turško utrdbo Jel-et-ro, katero so Turki potem zopet z vsilo nasokčili. Italijanski vojaki branijo utrdbo z velikansko hrabrostjo. Boj še vedno traja. Upati je, da bodo Italijani naskok odbili, ker so v zadnjem trenutku dobili pomoč.

Razne vesti.

* Podgane. Mesto Cardiff je obiskala velikanska nadloga. V predmetih se je pojavilo več milijonov podgan, ki so strankam požle skoro vse blago. Držne živali se sprehajajo brez skrbi po ulicah in nadlegujejo prebivalce tudi ponoči.

* Državna penzija, ki traja že 276 let. Na Angleškem živi neki človek, katerega rodbina uživa že 276 let državno penzijo in sicer radi neke usluge, katero je storil eden izmed njegovih prednikov takratnemu princu Karlu, poznejšemu angleškemu kralju Karlu II.

* Posebne vrste jubilej sta praznovala pred kratkim dva bolnika v Londonu. Oba se nahajata že 50 let v bolnici in prenašata potrpežljivo svoje bolečine. Vsi zdravniki in vratarji, ki so za časa njihove vstopa opravljali službo v bolnici, so že pomrli.

* Skrivnostna smrt grofice. Grofica Sibila Köhngsmark rojena princeza Schönau-Carolath, ki je bila ločena od svojega moža, je te dni umrla v svojem stanovanju nenadne smrti. Grofica se je v nedeljo vrnila s potovanja in se predno je legla spat uspavala z nekim uspavalnim praškom. Ker je pa zavila preveliko množino praškov, se je takoj zazibala v smrti podobno spanje, iz katerega se ni več vzbudila. Zdravniki so konstatirali, da je najbrže umrla za vnetjem pljuč.

* Zopet ukradena slika. Komaj se je poglelo vznemirjenje vsled tatvine Leonardo da Vincijeve Gioconde, že prihaja nova vest iz Florence o tatvini neke slike, ki sicer ni tako dragocena, kakor Gioconda, vendar pa velike vrednosti. Gre za malo sliko „Madonna di Stelletta“ slikarja Fra Angelica da Fiesole, ki je bila shra-

njena v samostanu sv. Marka v Florenci. Kako so tatovi prišli v samostan, ni mogoče dognati, ve se le toliko, da so iz samostana prišli po vrvi. Policija je aretirala pet slug, ki so imeli stražiti slike. — Slikar Fra Angelico da Fiesole je bil rojen l. 1387. Od l. 1436 do l. 1445 je prebival v samostanu sv. Marka v Florenci, kjer je naslikal mnogo fresk in oljnatih slik. Umrl je l. 1445.

* Vlak padel v vodo. V četrtek ob 7. uri zjutraj se je dogodila na postaji Montreuil-Bellay velika železniška nesreča. Radi povodnji se je železniški nasip podrl ravno v trenutku, ko je šel vlak čez most reke Thonet. Most se je podrl in padel z vlakom vred, ki je bil nallučeno poln občinstva, v vodo. Mnogo potnikov se je skušalo rešiti s plavanjem. Drugi so se oprijemali iz vode molečih dreves, toda k nesreči je povodenj odnesla vsa drevesa. Dve lokomotivi in trije vagoni so zgineili v valovih. Število ponesrečenecv znaša 30. Popoldne so potegnili iz valov 10 trupel.

Za „Družbo sv. Cirila in Metoda“.

Lastnik, glavni in odgovorni urednik Milan Plut.

Tiske „Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani.

Mali oglasi.

Beseda 6 vin. Najmanjši znesek 50 vin. Pisanim vprašanjem je priložiti znamko 30 vin. — Pri malih oglaših ni nič popusta in se plačujejo vnaprej; zunanji inserenti v znamkah. Zaključek malih oglasov ob 6. uri zvečer.

Šivilje in učenke se sprejme. Kje, pove „Prva anončna pisarna“. 726 4—1

Gospod se sprejme na hrano in stano vanje. Lepa meblavana soba s posebnim vdom. Gosposka ul. 3. l. nad. 735/1—1

Pes fermae stal 8 mesecev se takoj proda. Natančneje: Kapiteljska ulica 7. l. nad. 738/3—1

Išče se takoj samostojna spretna šivilja za perilo na dom. Naslov „Prvi anončni pisarni“. 739/2—1

NAZNANILO.

Slavnemu občinstvu si dovoljujem vljudo naznaniiti, da sem prevzel od g. Domijanoviča

brivnico na Dunajski cesti.

Obenem posredujem tam tudi za posestva, premičnine, posebno starinske stvari. (Altertüherer.)

Priporočam se slavnemu občinstvu za obisk in jamčim za točno in dobro postrežbo.

Albert Derganc

brivec in konces. posredovalec.

Moderne kožuhovine

kakor: ovratnice, mufi, klobuki, čepice za dame, gospode in otroke, otročje garniture, vse v največji izberi po zelo ugodnih cenah v modni trgovini

P. MAGDIC, LJUBLJANA
nasproti glavne pošte.

Trgovec ali obrtnik

mora, ako hoče napredovati, opozarjati občinstvo na svojo trgovino. Reklama je duša vsakega podjetja in vsak trgovec ali obrtnik,

ki noče biti skrit

samo v svoji ulici, ampak hoče dobiti odjemalce iz vseh delov mesta in tudi z dežele,

bo inseriral v „Jutru“

ki se čita in je priljubljeno povsod po Slovenskem.

Kmetska posojilnica 4 1/2 % ljubljanske okolice

r. z. z. n. z.
obrestuje hranilne vloge po

Stanje hranilnih vlog: dvajset milijonov.

Popolnoma varno naložen denar.

v Ljubljani,
brez vsakršnega odbitka.

Rezervni zaklad: nad pol milijona.

:: Roman :: „Ljubimca beneška“

bo kmalu končan in potem pričnemo
tako priobčevati nov, ravnotako za-
nimiv roman, na kar že sedaj opo-
zarjamo vse cenjene čitatelje „Jutra“.

Poziv!

Na vseh svetnikov dan, 1. novembra zjutraj ob treh je bilo ukra-
denih s poštne voza med Rudolfom in Metliko 10.000 K. V zadevi
bi vedela gotovo kaj povedati okoli 25 let stara ženska, ki je tisto
jutro pri odhodu pošte stala ob kraju mostu čez Krko in imela na zi-
dani ograji culico, košaro ali zavoj. Bila je morda kaka služkinja, ki
je tisto jutro zapuščala službo ali pa je šla kam v kako novo službo.
Na glavi je imela ruto.

Občinstvo se prosi, da naznani podpisaneu sodišču služkinje,
osobito iz Rudolfovega in okolice, pa tudi drugod, ki so dne 31. okt.
ali 1. novembra zapustile službo in da naznani vsak slučaj, če bi kaka
sumljiva oseba menjala bankovec za 1000 K, in če je kaka taka ženska
z rumeno naglavno ruto odšla v Zagreb ali v Reko (Sušak).

C. kr. okrajna sodnija v Rudolfovem, odd. IV.,
dne 18. novembra 1911.

Jako zanimiv, zabaven in po-
učen list s slikami je

„Ilustrovani tednik“

Ima vsak petek ter stane
četrletno K 1.80.

Zahtevajte ga povsod! Naročite
ga in inserirajte v njem!

Naslov: Ilustrovani Tednik, Ljubljana.

~~~~~

ETERNIT-tovarna

Patent HATSCHEK
Najboljše pokrivanje streh

General. zastop: V. Janach & Co., Trst.

Glavna zaloga:

T. Korn, Ljubljana.

Izredno dober nakup!

2000 komadov modernih dolgih raglanov z izbitimi mo-
dernimi barvanimi ovratniki in reverji, ki veljajo drugače
30—40 K za reklamno ceno brez konkurence

od K 10— naprej.

Od najnižje do najfinejše izvršitve.

Angleško skladišče oblek
O. BERNATOVIČ
Ljubljana, Mestni trg 5

Učiteljska tiskarna
da v najem

vrt

v svoji hiši v Francišškanski ulici 8.
Ponudbe v navedbo najemnine na
Učiteljsko tiskarno v Ljubljani.

Velika manufakturna trgovina

dobro vpeljana v nekem mestu Kranjske, se z za-
logo vred radi preoblega drugega opravila pod
ugodnimi pogoji proda ali odda v najem.

Ponudbe pod „Trgovina 23“ na „Prvo anončno pisarno“ Franciš-
škanska ulica št. 8.

„SLAVIJA“

vzajemno zavarovalna banka v Pragi.

Reserve in fondi K 54.000.000. Izplačane odškodnine in kapitalije K 109.856.869-58.
Po velikosti druga vzajemna zavarovalnica naše države z vseskozi slovensko-narodno upravo.

Vsa pojasnila daje:

Generalno zastopstvo v Ljubljani v Gosposki ulici št. 12.

Pisarne so v lastni bančni hiši.

Zavaruje poslovanje in premoženje pred
požarnimi škodami po najnižjih cenah.
Zavaruje proti tatvini, razbitju ogledal
in okenskih plošč.
Škoda cenjuje takoj in najkvalitetneje.
Uživa najboljši sloves, koder posluje.
Dovoljuje iz hitrega dobitka izdati
podpore v narodu in občinskih
namena.

Učiteljska tiskarna, Francišškanska ulica št. 8.

registrirana zadruga z omejenim jamstvom

~~~~~  
priporoča svojo bogato zalogo najnovejših tiskovin za šole, krajne šolske svete, županstva in druge urade. — Tiskarna sprejema vsa v
skladu in blagovno stroške spadajoča dela ter jih izvršuje točno, okusno in po solidnih cenah. — Tiskanje šolskih knjig in časopisov

Lastno založništvo.

Musikalija.

Telefonska št. 118



Najmodernejšee črke.

Litografija.

~~~~~  
Poštne številke št. 78307.

Del. glavica:
K 8.000.000.

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani.

Rez. fond nad
K 800.000.

Stritarjeva ulica št. 2, (lastna hiša)

Za zrebanje dne 1. decembra 1911 priporočamo promese drž. srečk iz l. 1864. Glav. dob. K 300.000.—. Cele K 36.—, pol K 18-50

~~~~~
Podružnice v Spljetu, Celovcu, Trstu, Sarajevu in Gorici.

Sprejema vloge na knjižice in na tekoči račun ter jih obrestuje od dne vloge po čistih 4 1/2 %

Jadranska banka filijalka v Ljubljani

Šalomburgova ulica št. 7 (nasproti glavni pošti)

Kupuje in prodaja:

vrednostne papirje, rente, obligacije, mestne pisme,
prioriteta, delnice, srečke itd. — Valuta in deviza. —
Prodaja na vrednostne papirje in blago lažje v
javni skladiščih.

Promese k vsem zrebanjem.

Centrala v Trstu.

Vloge na knjižice

od dneva vložitve 4 1/2 % do dneva dviga.
Rentni davek plačuje banka iz svojega.
Na tekoči in žiro račun po dogovoru.
Zvečena svara s Ameriko.

Akreditivi.

Menjalnica.

Eskomptuje

menice, devize in fakture — Zavarovanje vrednostnih
papirjev proti kurznim izgubam. — Revisija števila
srečk itd. brezplačno. — Stavni krediti. — Rembourse-
krediti. — Doma naročila.

Inkaso.

Filijalka v Opatju.